

STUDENTEN WEEKBLAD

12^e Jaargang.

No. 20.

HOOFDREDACTEUR: J. E. A. DE VOGEL.
REDACTEURS: H. G. NOLEN, H. TH. BAART DE LA FAILLE,
C. A. PIEK, C. TELLEGEN, B. STEPHAN.
VAST MEDEWERKER IN ZAKE STUDIEBELANGEN: J. C. M. WIJSMAN.

Donderdag

3 Maart '10.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f 3,50, bij vooruitbetaling f 3,— per jaar. De jaargang loopt van 1 October tot 30 September.
De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

J. W. W. W. W.
WALTMAN JR
UITGEVER + DELFT

Inzendingen te bezorgen vóór Dinsdagmiddag 4 uur aan het Redactie-adres: Vlamingstraat 34; daarna en slechts dan, wanneer toch opname in het eerstvolgend nummer gewenscht is, aan dat van den hoofdredacteur: v. Leeuwenhoeksingel 17.

Bericht.

De Redactie meent eens uitdrukkelijk te moeten wijzen op het onder het hoofd van ons blad medegedeelde omtrent inzendingen. Zij verzoekt inzenders uitdrukkelijk vóór Dinsdagmiddag 4 uur hunne stukken aan de Vlamingstraat 34 te bezorgen, en zich slechts bij dringende noodzakelijkheid daarna bij den hoofdredacteur te vervoegen. Wij zullen ons anders genoodzaakt zien te laat ingekomen inzendingen tot de volgende redactie-vergadering aan te houden.

Tevens vestigen wij er de aandacht op, dat nimmer inzendingen van welken aard ook zonder toestemming der Redactie kunnen worden opgenomen.

DE REDACTIE.

Inhoud.

Een frissche wind, door Id.
Tooneel, door G. P. N.
Verslag der lezing over Nietzsche, gehouden door Dr. A. H. de Hartog, door P. W.
Excursie van William Froude, op Vrijdag 25 Febr.
Haagsche wind, door Viking.
Opmerkingen over de week.
Studiebelangen.
Samenlevingsleer. 5e voordracht.
Correspondentie.
Berichten en mededeelingen.
Agenda.
Feuilleton. — Het Antwerpsch Congres, IV, Slot, door R. v. I.

Een frissche wind.

Wij zijn eenige woorden van dank verschuldigd aan de schrijver en opvoeders van Agnes Lente. Geen mooier, geen heerlijker critiek kan ik mij voor den schrijver denken, dan juist die welke ik tijdens en na de opvoering hoorde: „men kon merken dat het door een jeugdig iemand is geschreven.” Ja, jeugdig gevoel, jong idealisme, naïef geloof, daarvan was dit tooneelstuk doortrokken, dat was het wat van het tooneel als een frissche wind door de zaal woei, door dat stokoude Doelenzaaltje, spottende met de eenerzijds duffe, anderzijds schitterend wereldsche omgeving, scherp afstekende tegen de muziek die de tusschenpoozen „vulde”, in schrille tegenstelling met het officieele gedoe en kransen-overgereik.

Het is niet aan ons hier een scherpe critiek op stuk en spelers te geven, opmerkingen te maken en raden te geven. Op ons heeft het diepen indruk gemaakt, wij hebben getracht het geheel als machtige gevoelsuiting in ons op te nemen, vergetende de kleinere onbelangrijke onvolmaakt-heden. En dan is onze hartgrondige wensch het nog eenmaal te mogen zien opvoeren, geholpen door alle krachten die de tooneelkunst geven kan met wegvalling van elke onderbreking door muziek of officieele gedoe.

Want als we terugdenken aan Dinsdagavond dan komt een gevoel van spijt boven dat de denkbeelden, door den schrijver zoo eerlijk en onomwonden neergeschreven, nog niet beter tot hun recht kwamen. Er zijn gelukkig in ieders jongelingsjaren nog oogenblikken dat hij vatbaar is voor fijn gevoel, dat hij niet kan meedoen aan het belachelijk maken of er overheen praten van al wat mooi en idealistisch is en dat de opvoering van Agnes Lente ons ondanks de wereldsche omstandigheden in die stemming bracht, daarvoor alle hulde.

Wij zijn blijde dat de schrijver het gewaagd heeft, wat hij meende, wat hij voelde, ons op deze wijze te geven en dat hij gedurfd heeft door heel de zaal van Hollandsche jongens en meisjes, wier gewoonte het maar al te veel is elkanders innerlijk achter conventioneel woordengeschermtel te verbergen, een frissche stormwind van jeugdige opvattingen te doen gaan. Mogen velen de leegheid van hun bestaan diep gevoeld hebben en overtuigd geworden zijn van de valsheid der schaamte en spot, waarmee zij gewoon waren hun eigen en elkanders gevoelsuitingen te beschouwen.

Id.

TOONEEL.

Dinsdag 1 Maart werd in de Doelen door 't Delftsch Studententooneel de première gegeven van „Agnes Lente” tooneelspel in 4 bedrijven door Donaert van Elten.

De opvoering en 't stuk hadden véél succes.

Nu is 't 'n lastige taak om over deze eerste opvoering van dit stuk te schrijven, omdat zoovéél verschillende factoren saamgewerkt hebben om tot 't resultaat te komen. En toch dienen scheidingen gemaakt te worden, daar 't ons in dit geval en om 't stuk zelf en om 't spel te doen is.

Vooraf 'n korte inhoud.

Agnes Lente, 'n groote vrouw, alles gevend, heel veel eischend met 'n oerkracht, denkt haar liefde te vinden in den man, Henk: edel, flink, recht door zee. Daartegenover Gotfried: dieper, begrijpend, ook Agnes liefhebbende, geheel wat zij als verwante ziel zoekt, maar niet de man als Henk.

Agnes Lente ziet in dat Henk niet dat kan geven wat zij eischt van Haar Liefde. Zij scheiden.

Dit heel kort wat de inhoud betreft. Agnes Lente is de begrijpende, boven de heele omgeving staande vrouw, met 'n oerkracht, met 'n afstralende groote vrouwelijkheid. In Gotfried, den fijnen, overdreven jongen, haar gelijke niet vindend, omdat zij hem overtreft in levenskracht en vastheid van karakter, is ze de meerdere van Henk, omdat deze met zijn recht door zee gaan, zijn flinkheid, 't groote begrijpen en de hoogheid van Liefde mist.

Dan heett Agnes Lente de kracht als ze dit inziet deze omgeving te verlaten, de banden te breken.

De opzet van 't stuk toont ons dat dit stuk 'n jeugdwerk is. Buiten héél goed geziene dingen en voortreffelijke scènes, komen er leemten in voor.

't Eerste bedrijf wil ons geven, de drie hoofdpersonages, 't karakter van 't meisje van Gotfried: Mies en reeds een groot deel van de handeling, d. w. z. de komende breuk tusschen Mies en Gotfried en 't engagement van Agnes met Henk.

Nu is in dit laatste 'n zwak punt gelegen. Wel kunnen we ons begrijpen dat Henk is gaan houden van Agnes, doch andersom is dat ons niet duidelijk. Henk mag probeeren

zijn karakter te toonen in 'n paar tirades over 't schandelijke dat fatsoenlijke actrices getrapt worden; hij mag 'n aandeel hebben in de bestraffing van Meeskes, die zich zéér onbehoorlijk tegen Agnes gedraagt, overtuigd zijn we niet dat haar keus op Henk zal vallen.

We moeten dit dus gedeeltelijk aannemen, de rest van 't stuk moet ons in de meening laten dat Agnes groot gelijk heeft, Henk te nemen, tót we even als Agnes, overtuigd worden, dat hij niet kan voldoen aan de eischen, die zij aan Liefde stelt.

Dit nu doet 't stuk in voldoende, doch niet zéér voldoende mate, hier heeft dus de acteur de taak, te maken wat er te maken valt; door zijn spel, de sympathie, verklaarbaar te maken van Agnes voor Henk. Hierin schoot de Heer W. H. van Leeuwen mijns inziens te kort. Buiten de goede dingen, die hij gaf, miste hij 't talent om dat te verklaren en bleef zijn spel, in plaats van deze rol te versterken, onder die van 't stuk.

Echter maakte hij 't ons later daardoor te gemakkelijker, de noodzakelijkheid in te zien waarom Agnes van hem weggaat.

Gotfried en Mies zijn héél wat scherper omljnd. Hierdoor én door 't spel van beiden werd 't zwaartepunt van 't stuk voor 'n niet onbelangrijk deel naar hun conflict verlegd, want beiden hebben én in stuk én in spel, zéér mooie dramatische effecten bereikt.

Mej. Roes was 'n uitstekende Mies en ook in de zéér lastige gedeelten, wist ze werkelijk héél mooie dingen te doen. 't Hatén van de vrouw van wie zij denkt dat ze haar Gotfried heeft afgestolen en direct daarna met haar impulsieve natuur de bekeering, werden uitmuntend gespeeld.

Gotfried zelf was uitstekend. Hoewel de speler, door hier en daar 'n overdreven streekje te geven, probeerde in evenwicht te blijven met Henk, was de rol toch sterker dan 't spel, en was onze sympathie voortdurend 't meest aan den kant van Gotfried.

Rest, de hoofdpersoon: Agnes Lente, 'n héél, héél moeilijke rol, daar weinig vrouwen zullen gevonden worden, die kunnen geven de vrouw, de oerkrachtige, hoge vrouw, die breekt, direct breekt, als zij ziet, dat ze misgetast heeft.

Juffrouw Wessels gaf héél kranige dingen te zien. In bijna alle bedrijven toonde ze een geroutineerdheid, die menigen beroepsactrice haar mag benijden, ze had véél gelukkige oogenblikken, máár: Agnes Lente was ze niet, zóó hoog en superieur 'n vrouw, wist ze niet te geven. Overal was ze onder haar rol, niet er boven.

Laat dit geen desapreciatie zijn. Misschien zijn er maar 'n paar actrices in Nederland, die die rol kunnen geven, zooals 't stuk hem voorschrijft en héél knappe dingen werden gedaan.

Door velen werd gezegd: jammer dat dat slot zóó kwam.

Wáárom werd dit gevonden? Mijns inziens ligt dit ten eenenmale aan 't spel. Ware Agnes Lente gespeeld in die krachtige, oervrouwelijke stijl, 't slot zou niet onbevredigend op vele toeschouwers gewerkt hebben.

FEUILLETON.

Het Antwerpsch Congres.

IV. (Slot).

De poesjenelle-kelder ligt vlak bij de Schelde, „de machtige prachtige vloed”, die we Zaterdagavond door de Antwerpenaars hadden hooren bezingen. De rivier beteekent voor de geheele stad welvaart en voor de buurt aan den oever een bevolking, die zich bezighoudt met het vermaken van passagierende matrozen. Het was machtig belangrijk. Zoo woonden we 'n echte „Valse Chaloupeé” bij, uitgevoerd door een meid en een kerel, waarvan ze niets wou weten; gevolg: rukken, slaan, schoppen, gillen, dreigen met 't mes, vlucht. We trokken de stad weer in met een kleine jongen voorop, die op z'n harmonica speelde. Toen kwamen we de baas uit de poppen-schouwburg tegen, met een zijner trawanten en gingen samen een gerste drinken, steeds onder het genot van de harmonica-muziek. De Antwerpenaar, die ons begeleidde en die al een eerbiedwaardige stedelijke betrekking bekleedde, maar als oud-lid van de N. S. K. aan de verrichtingen van het congres deelnam, sloeg toen een „salamander”, of liever gezegd, hij wilde er een slaan maar kon dat niet heelemaal en zong toen „la pomponette”. Zoo'n beweging komt hierop neer, dat men ieder bier voor zich heeft staan, dat opgedronken moet worden. De zanger staat op en zijn buurman pakt zijn glas om het zonder afzetten leeg te drinken terwijl de ander zingt (ongeveer):

Agnes was geestelijk bij Gotfried, als vrouw van Henk. Dat dualisme ging niet Henk bleek te laag te tasten. Dan ook uit, af, en oerkrachtig, na een paar zwakke oogenblikken gaat ze heen, ze kan niet anders.

Deze Agnes werd ons niet [vertoond. Juffrouw Wessels was 'n goede actrice gisteravond, maar fijngevoelig mocht ik haar spel nergens vinden. Ze maakte de liefde van Henk voor háár begrijpelijk, maar staan boven die heele omgeving, haar overal doordringende vrouwelijkheid heb ik nergens gevoeld.

Mej. Brunette de Rochebrune gaf ons 'n aardige Lilly Eltena. Ook door de overige medespelenden werden goede dingen gedaan.

Met genoegen mag 't D. S. T. G. terugdenken aan dezen avond. Er werd 'n première gegeven van 'n stuk door een van haar oud-leden geschreven. De vertooning stond boven 't gewone dilettantenpijl.

De voorstelling had 'n groot succes en naar wij hopen zullen we dit jeugdwerk van Donaert van Elten evenals de vorige première van 't D. S. T. G.: Candida, óók nog eens mogen bewonderen van 'n beroepstroep. Er komen leemten voor in Agnes Lente, en de hoofdrol is niet dan zeer lastig zóó te vervullen, dat 't de bedoeling van den schrijver duidelijk maakte, tóch is er héél veel kranigs in, en is 't een héél sterk stuk.

G. P. N.

Verslag der lezing over Nietzsche, gehouden door Dr. A. H. DE HARTOG, op Vrijdag 18 Februari, voor de Nederlandsche Christen Studenten-Vereeniging (afd. Delft).

Dr. De Hartog begon zijn lezing met uiteen te zetten, wat Nietzsche geleerd en gewild had.

Als er een leven tragisch geweest is, dan is het dat van Nietzsche; hij lichtte als de zon en ging tenslotte onder in de duisternis van den waanzin.

Het leven van Nietzsche heeft drie perioden gekend.

In de eerste periode sluit Nietzsche zich aan bij Schopenhauer's metafysica, n.l. in zijn werk „Die Tragödie aus dem Geiste der Musik abgeleitet” met den ondertitel: „Griechentum und Pessimismus”. Schopenhauer had gezien, dat zich in het heelal twee beginselen openbaren, n.l. dat de wereld eensdeels mysterie is naar het beginsel van kracht, leven, wil, dat ze openbaart, anderdeels ideëel te begrijpen is, naar het beginsel van orde, wet, ideën.

Aan de eene zijde zien we wil, beweging, zelfhandhaving (struggle for life), aan de andere zijde is de wereld schoon, is er orde, samengevat in deze woorden van

Quand c'est son tour
Il videra son verre
Et pendant qu'il boira
Chantons la pomponette
La pomponette, la pomponette.

(Net zoo lang tot het glas wordt neergezet). Daarna:

C'est bien (of mal) vidé.

Waarop nummer twee aan het drinken slaat en zijn klokken begeleid wordt door het zelfde lied. Alleen de heeren uit de poesjenelle-kelder en „Plane-Vir” kregen de hoge onderscheiding van een: „C'est bien vidé”.

Ik zie in gedachten de een af andere lezer voor me, die al heeft ontdekt, dat die Vlamingen toch eigenlijk veel liever Fransch spreken; maar onze „pomponette”-zanger was juist het merkwaardige voorbeeld van een Waal, die tot zijn 15e jaar nooit Vlaamsch had gekend en het daarna was gaan leeren en nu uitmuntend sprak. Misschien zullen de S. W.-lezers over eenigen tijd met zijn Vlaamsche gedichten kennis kunnen maken, want de redacteur, die ook van de partij was, had al dadelijk copie geroken en wist de toezegging te verkrijgen.

Wat die salamanders aangaat, heeft iederen kring zijn eigen drinklied en er soms nog een om hun goedkeuring te uiten. Zooals de Franschen hebben hun: „Un quadruple ban pour notre chér camarade”, waarop de man beloond wordt door met z'n allen een zekere roffel in je handen te slaan, hadden de Antwerpenaars een lied, dat uit een aantal klanken bestond zonder de minste beteekenis. Zoo bijvoorbeeld aan het banket. Toen daar iemand gesproken had naar den zin der N. S. K. stonden de

Schopenhauer: „die Welt ist herrlich zu sehen, aber schrecklich zu sein“.

Schopenhauer nu had geleerd, dat de muziek een wonderkunst is; ze geeft geen afbeelding van een idee, doch is openbaring van den wil, van den levenshonger, die het heelal beweegt.

Nietzsche nam deze gedachte over om de geboorte der tragedie in Griekenland te verklaren.

De god Dionysius vertegenwoordigt de klank, de muziek; de Dionysische kunst is dus die van den levenshonger. Daartegenover staat Apollo, die de beeldende kunst vertegenwoordigt, waarin we orde, idee zien. De Griek zou aan het pessimisme gestorven zijn, indien Apollo niet gekomen was en hem gered had; zoo moeten we volgens Nietzsche het ontstaan van de tragedie begrijpen.

Het koor is dus niet bijkomstig maar hoofdzaak in de tragedie. Er bij komt de held, het beeld, het schouwspel, dus de Apollinische kunst.

Volgens Nietzsche is de diepte van de Grieksche tragedie bedorven door de Alexandrijnsche richting welke werd voorgestaan door Eurysides en Socrates. Deze beiden wilden alleen het begripsmatige, het klaar belijnde, het Apollinische, terwijl ze het onbestemde, het diepe, het Dionysische wilden uitbannen. Nietzsche veroordeelt de Alexandrijnsche richting omdat hij van meening is, dat de wetenschap alleen geen geluk geeft.

Nietzsche verwacht, dat de Duitsche metaphysische muziek van Beethoven tot Wagner, parallel loopend met de wijsgeeren Kant, Schopenhauer enz., het waarachtige treurspel weer zal doen herleven. Deze zal het Dionysische in de muziek, het Apollinische in het beeld herstellen. Nietzsche verwachtte groote dingen van de zoo herstelde tragedie; hij hoopte genieën te zien. Met die verwachting ging Nietzsche naar Bayreuth en wat vond hij daar? . . . . parfum, kwijnende oogen, doorgezakte knieën, kortom menschen als vaatdoeken.

Hiermede begint de tweede periode in het leven van Nietzsche. Hij slaat om in zijn tegendeel, wordt nuchter en zoekt steun bij het realisme. Nietzsche wordt empirist; het genie heeft afgedaan, hij geeft wapenen tegen een metafysische levensbeschouwing. Socrates wordt de man.

In dezen tijd bevindt Nietzsche zich in een herstellings-oord, wegens overspanning. Hier ziet hij dat het lichaam van waarde is voor het zieleleven. Het lichaam draagt de ziel, doch is in zijn onmiddellijk leven, wijzer dan de gedachte. Het lichaam komt als onmiddellijke openbaring uit den afgrond van het wereldgebeuren, uit het leven, uit den wil.

Hier komt Nietzsche dus weer bij zijn beginpunt, Schopenhauer terug en daarmee begint de derde periode in zijn leven.

witte mutsen op, hieven hun Indiaansche krijgszang aan en gingen weer zitten. Ze hadden daardoor hun bewondering voor het gesprokene te kennen gegeven.

Maar om weer op den Zondagavond terug te komen tranden we naar een of ander koffiehuis, waarvan de bovenzaal diende om „s Krings eposen” op te voeren. Dit schijnen spotliederen te zijn, door de leden op elkaar gemaakt. Toen we er kwamen heerschte er een nà-kroegjool-stemming, met wat lawaai maar zonder muziek. Daar pikte ik mijn Katholieke rechtsgeleerde raadsman op, die ons weer naar de bierhuizen van de Keyzerlei terugvoerde door middel van een elektrische tram die dubbel tarief vroeg wegens het late uur. Maar in de koffiehuisen was daarvan niets te merken. Overal bierdrinkers, muziek, vrolijkheid. Net zat je ergens of er kwam weer een troep congres-leden binnen, die een groot gejubel aanhieven bij de herkenning. Vooral een der Hollandsche makkers zette een barre keel op, omdat hij daardoor het „rollen” wou nadoen. Het is nml. een Vlaamsche studenten-gewoonte om met een troepje ergens in een „staminee” binnen te dringen en daar spektakel te schoppen. Ze worden dan met een vrij rondje of een flesch wijn afgekocht en gaan dan verderop hun nuttig bedrijf voortzetten. Mijn Utrechtsche vriend beproefde dat overal, maar het lukte hem nergens wat te verdienen met zijn „rollen”, waarschijnlijk omdat hij geen „studenten-kapsel” droeg.

Het koffiehuisleven is daar veel sterker dan bij ons. Voor den minderen man, die 's avonds niet naar een duur eethuis kan gaan om iets warmes te krijgen, staan allerlei wegen open om toch wat binnen te krijgen. Zoo zijn overal „fruitwinkels”, waar je voor 10 centimes staafjes bruin gebakken aardappels

De leer van Darwin (struggle for life) bekoort hem nu. De wil schept zich de beste vormen en doet de beste exemplaren overleven.

Nu Nietzsche dit ziet, noemt hij zijn Aufklärungszeit (tweede periode) zijn Dunkelzeit, want hij tastte als blinde aan de periferie, schouwde niet in het wezen der dingen. De wil is het hoogste, ook in het zedelijk leven. Nietzsche geeft geen vrijbrief voor onzedelijkheid, geen slavenmoraal van buiten, maar een herrenmoraal van binnen uit, vanuit de wil.

„Incipit tragödia” staat geschreven boven een hoofdstuk van Nietzsches werk „fröhliche Wissenschaft”. Dit kunnen we van af dezen tijd in zijn leven ook van Nietzsche zeggen: hier begint voor hem de tragedie. Hij ontdekt voor de tweede maal een nieuw land n.l. dat van den zelf heerlijken mensch, van den mensch, die „de dingen mensch maakt”. Zoo als de mensch het leven maakt, is het; de mensch moet zichzelf uitleven. God naar eigen beeld scheppen.

Waar is, zoo vraagt Nietzsche de zelfheerlijke mensch, het genie, de übermensch, die het menschenlijke durft uitleven?

In deze periode grijpt Nietzsche de Zarathustra-gedachte, n.l. de gedachte van den eeuwigen wederkeer van den eeuwigen mensch, die een oneindig aantal malen hetzelfde leven leeft, opdat het stempel van de eeuwigheid op zijn leven staan zou. Hij noemde ze naar Zarathustra, omdat deze is een Perzisch profeet. De Pers acht n.l. de bevestiging des levens het voornaamste, hij acht het leven waard geleefd te worden al is het nog zoo verbroken.

De übermensch moet komen; deze zal bestand zijn tegen het leven, zal het leven tot een gedicht maken van den zelfheerlijken mensch.

In Zarathustra staat Nietzsche op zijn toppunt; dan daalt hij in den afgrond.

Zarathustra troost zich met deze gedachte: „nu is het gekomen, nu gaat gij uw laatsten gang; hoog zijn de toppen der bergen, diep is de zee, in deze diepte ga ik verzinken, heb moed, de nacht vangt aan”.

Het laatste, dat Nietzsche geschreven heeft, waren de volgende woorden aan George Brandes:

„zoolang gij mij niet vinden kondt, was het moeilijk mij te ontdekken; nu is het moeilijk mij kwijt te raken.

De Gekruisigde”.

Jezus Christus is voor Nietzsche het teeken van den levensafgang, Dionysius van den levensopgang.

Na deze uiteenzetting van hetgeen Nietzsche geleerd had, ging Dr. De Hartog over tot een woord van critiek.

Zoo we gezien hebben blijft Nietzsche aan het eind van zijn leven staan bij het eerste wereldprincipe n.l. dat van den wil. De mensch wil mensch zijn.

Het eerste bezwaar, dat spreker tegen Nietzsche had, was dat zijn kennisleer niet goed was, (kennisleer — ver-

(pommes frites) warm kunt krijgen. Verder ben ik twee heeren tegen gekomen, allebei keurig in het wit en met trommels onder hun arm. Zij boden warme zuurkool met worst te koop aan! Mijn nabroodje heb ik gedaan met oesters, waarmee een man kwam aanzetten toen ik aan mijn avondboterham bezig was. Hij loopt alle koffiehuisen af en sleit zoo zijn waar. Als voorbeeld van de gemoedelijkheid daar kan ik wel even vertellen, dat de „madamme” uit 't bierhuisje als een moeder voor me zorgde, terwijl ze me pas voor de tweede keer zag. De „'ollandsche kaas” was op, maar ik kreeg dan een boterham met vleesch, wat een groote bijzonderheid was en na een genoegelijk gesprek over Delft, dat „menier” kende, omdat hij er iederen zomer menschen rondleidde, pakte „madamme” me onder den arm en stapten we het zaaltje op en neer om te laten zien, „wat zoonen Delfschen stedent eenen langen mens is, zulle”. Den volgenden dag ben ik er natuurlijk ook afscheid gaan nemen.

De tweede zitting van het congres begon nog later dan de eerste, ook al weer door het vergevorderd uur waarop de Hollanders uit hun bed stapten.

De beide afgeloopen dagen hadden huisgehouden onder de Nederlandsche afgevaardigden, ook werd er gefluisterd dat er 's morgens al wat naar Brussel vertrokken waren. Wel eenigszins hatelijk voor de Antwerpenaars, die de Nederlandsch opvatting van „vertegenwoordigen” nog niet kenden, te weten het verschijnen met een insigne, om zooveel mogelijk plezier daarvan te beleven. Zij waren en zijn nog overtuigd, dat de aanwezige Senaten Corpsen vertegenwoordigden, die gloeiden van geestdrift voor

houding van het menselijk denken tot de werkelijkheid, van het subjectieve, dat de mensch uitdraagt, tot het objectieve, transsubjectieve, dat bestaat, alle ware wijsgeeren (Fichte, Schelling, Van Hartmann enz.) hebben aangetoond, de objectiviteit van de idee. De mensch schept de idealiteit niet uit eigen wil, doch de wetmatigheid wordt van buiten af opgedrongen door den wereldscheppenden Geest, den absolute. De mensch kan niet doorzetten uit eigen vermogen, wat hem belijft, hij heeft leering te trekken uit de objectieve wereldorde. Nietzsche schept de waarheid; hij de meer willende dan wijze, meer dichter dan denker. Als Nietzsche waarlijk wijsgeerig een kennisleer had gegeven, zou hij nooit gekomen zijn tot de zelfheerlijkheid van het individu, want zedelijkheid, waarheid, wetenschap gaan voort van objectief tot subjectief; de mensch schept niet, maar ontvangt.

De tweede opmerking zal een getuigenis zijn.

Als de mensch zichzelf opblaast, al meer zichzelf doorvoert en handhaaft, moet hij ten slotte als een zeepbel uit elkaar spatten. Zoo is Nietzsche ten onder gegaan; hij zwol in zichzelf, tot hij uit elkaar sloeg en niet zag.

In Genesis 14 staat beschreven, dat alle torens van hoogheid en majesteit gebouwd door den mensch uit eigen vermogen, uitkomen op Babel (verwarring).

Er is tweërlei levensbeginsel: dat van Babel, hetwelk opkomt uit het menselijk vermogen, het wereldbeginsel, waarin God is de gesublimeerde (omhoog gestegen) mensch en dat van den Pinksterdag, hetwelk ontvangt uit de diepte van de Heiligheid Gods, het wereldbeginsel van den Sinai: de wet wordt den mensch gezet als eisch.

Zoo leven er onder de menschen twee beginselen n.l.:

het beginsel van den Olympus; de mensch wil uit eigen kracht de hemel, het hoogste bereiken, en het beginsel van de Sinai: de hemel kwam naar omlaag (Pinksterdag).

In onze dagen noemt men het tweede beginsel Joodsch; men wil het Grieksche element. Dit teekent de begeerten van den mensch zich uit te willen leven en niet den hemel te willen ontvangen uit den afgrond van het Goddelijk Wezen.

Tegenover Nietzsche staat een ander n.l. Jezus Christus, de Heilige, geboren uit de diepte der eeuwigheid. Nietzsche valt in het niet in vergelijking met Hem, die tot het eind toe de heiligheid heeft doorgevoerd, die aan het Kruis zei: „Vader in Uwe handen, beveel ik mijnen geest”.

Wie van beide staat hooger? Jezus Christus, staat hooger, die zich kan laten kruisigen en ondergaande kan getuigen van de ondoorgrondelijkheid Gods. Bij het eerste beginsel schept de mensch God naar eigen vermogen, bij het tweede beginsel zendt God zijn Zoon, Jezus Christus, om de mensch te verlossen, hem in staat te stellen Gods eisch te volbrengen. Dit is niet een historisch feit, maar dit wordt beleefd, ook nu nog, door ieder die God kent. Christus is niet een dichter, een hoogmoedige, maar Hij wil volbrengen de wil

de Groot-Nederlandsche Beweging. Alle Senaten waren verschenen zonder machtiging en trouwens van de Hollandsche corpsen is geen beweging ten gunste van Groot-Nederland te verwachten. Daarvoor moet men bij de Studenten-Afdeelingen van het A. N. V. wezen. Het bestuur daarvan had de voorrang moeten hebben op het congres en niet de Senaat, die als zoodanig niets voor het streven voelde en alleen kwam om te vertegenwoordigen. In de plaats van het Leidsch Collegium had het drie afgevaardigden gezonden, allen strijders voor het A. N. V. in Leiden. Denk eens wat het congres er anders zou hebben uitgezien als de praeses Collegii, er zelf was geweest, mogelijk ook alleen om te „vertegenwoordigen”, en Joekes als gewoon lid aan de werkzaamheden had kunnen deel nemen in plaats van zooals nu, daarbij de grootste rol te spelen, als eerste afgevaardigde van het L. S. C.

We begonnen dan en de Smet droeg de voorzitters-schel over aan Joekes, die zoo snel mogelijk liet overgaan tot de werkzaamheden. Eerst een voordracht over de economische gevolgen van de ver Vlaamsching der Gentsche Hooggeschool, helder en duidelijk schetsend de wijde kloof tusschen den man die zijn opleiding geheel in het Fransch kreeg en het Vlaamsche volk. Dit laatste staat daardoor economisch achter bij het Waalsche deel, dat zijn leiders, ingenieurs, omgaande landbouwleeraars, doctoren kan begrijpen. In elke fabriek moet de meesterknecht een Waal zijn omdat hij met de ingenieurs moet kunnen overleggen in de vaktaal, en daardoor komt de Vlaamsche arbeider nooit hooger. De Fransche opleiding van zijn meerderen is de belemmering.

De volgende spreker las pijsnel over de Vlaamsche letter-

van den eeuwigen God. Hij, de Heilige, de ontledigde is niet eigenwillig.

Deze held, tot het einde klaar en nuchter, heett de wereld aan brand gestoken op den Pinksterdag door Zijn Heiligen Geest, waaruit wij moeten leven.

Een Christen is geen aanhanger van oudwijfsche fabelen; hij is wetenschappelijk tot het einde toe, staat op den berg, is nuchter. De eeuwigheid in het hart ontsteekt licht in het hoofd.

Wie zichzelf beheerscht, is sterker dan wie zichzelf uitleeft.

Een, meerder dan Nietzsche staat onder ons n.l. Gods Zoon Jezus Christus, die bij U en bij mij zijn eeuwig ideaal zoekt, opdat zijn naam verheerlijkt worde.

D.

P. W.

Excursie van „William Froude”, op Vrijdag 25 Februari.

Steeds meer zijn wij tegenwoordig getuige van de welwillendheid der Nederlandse industrie tegenover de „Technische Hoogeschool”. Telkens worden wij in staat gesteld door excursies kennis te maken met die industrie. Een belangrijke stap in de richting van deze grotere aanraking tussen de nijverheid en de studenten was de uitnodiging, die het bestuur van het Scheepsbouwkundig gezelschap William Froude ontving, tot het deelnemen aan de proefvaart van het nieuwe stoomschip „van Linschoten”, gebouwd op de werf van de Nederl. Scheepsbouwmaatschappij voor de Pakketvaartmaatschappij.

Met belangstelling slaan wij steeds de uitbreiding der lijnen van de Pakketvaartmaatschappij gade, die op zo'n eervolle wijze buitenlandse maatschappijen concurrentie aandoet. Dit nieuwe stoomschip is bestemd voor de Java-Australië-lijn, waar de maatschappij concurreert met de Norddeutsche Loyd. Het schijnt dat de Nederlandse maatschappij een grote kans heeft in deze strijd te overwinnen, vooral door het feit dat hare boten behalve goederen ook passagiers vervoeren.

De van Linschoten is een schip van 5400 ton, van het type van Spilbergen, wat de bouw betreft van het spardeck-type. Het biedt gelegenheid aan tot het vervoer van goederen en vee (vooral van paarden), terwijl de inrichtingen voor de passagiers in alle opzichten keurig zijn. Er is een zeer ruime, lichte eetsalon en een gezellige rooksalon, eenvoudig maar smaakvol gemeubeld en betimmerd, terwijl ook de hutten er zeer comfortabel uitzien. Het schip wordt gedreven door een 1600 P. K. triple-expansiemachine. Er zijn twee enkelvoudige ketels, elk met drie vuurgangen en

(Zie verder Tweede Blad).

kunde, de omstandigheden waaronder zij wordt voortgebracht, en kwam tot de slotsom, dat door het geringe aantal verkochte werken, de schrijver daarvan niet alleen kan leven en dus een baantje moet hebben. Streuvels is bakker, Vermeersch conducteur. (Dat is ook vrijwel het eenigste wat ik heb kunnen onthouden.)

Toen kwamen de werkzaamheden door en voor studenten. Makker van Eeden van de N. S. K. kwam een stuk voorlezen, waarin de wenschelijkheid werd bepleit van een Groot-Nederlandsch Studenten-blad; hij beval de Leidsche Minerva daarvoor aan. Gevolg, het eerste geschil sinds twee dagen. De minderheid wilde een afzonderlijk orgaan, maar de Hoofd-Redactie uit Leiden sprak zoo verlokkelijk over verlagings van de intekenprijs voor België tot frs 5,— en over het voordeel dat Minerva als bestaand blad dadelijk de beweging kon steunen, dat geen tegenstand mocht baten. De Ren uit Gent (een Leidenaar die voor een jaar naar het Zuiden is verhuisd), als niet-Corpslid de Minerva minder zoo op prijs stellend, en Delft sputterden tegen, omdat zij vreesden, dat het Leidsch orgaan zijn L. S. C.-karakter niet voldoende zou kunnen afleggen. Maar de Hoofd-Redactie beloofde daar totaal een eind aan te maken en op de vraag: „en Wageningen dan” kwam bot boven op het antwoord, dat ook daar een plaatselijke redactie zou worden aangesteld. Maar wat uit de laatste nummers van de „Minerva” blijkt doet de Hoofd-Redactie wat ze beloofde. Er is al een opstelraad voor Antwerpen, de anderen zullen volgen en binnenkort zal de Minerva een kleurloos algemeen blad zijn geworden. Het is zeer merkwaardig, dat er geen enkele stem uit Leiden is opgegaan om te waarschuwen tegen deze groote verandering

TWEEDE BLAD

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van 3 MAART 1910. No. 20.

één donkeyketel, terwijl er gelegenheid is voor het stoken van astatki, hetgeen in de tropen het voornaamste stookmateriaal zal uitmaken. De machine is van de „Nederlandsche fabriek van Werktuigen en Spoorwegmateriaal”. Men ziet hoe het uitsluitend door de Nederlandse nijverheid is gebouwd. Ook de twee dynamo's, die voor verlichting en ventilatie zorgen, zijn uit Nederland afkomstig, nl. van de firma Smit te Slikkerveer. Naast een aantal pompen treffen wij in de machinekamer een ammoniac-compressie-koelmachine aan. Het schip wordt gestuurd door middel van een stoom-stuurmachine met Browns telemotor. Door een eenvoudige omzetting kan ook direct met de hand gestuurd worden. Het schip heeft een dienstsnelheid van 10 mijl en is gebouwd volgens de hoogste klasse van Veritas.

Het spreekt vanzelf dat William Froude de uitnodiging om de proefvaart mee te maken met beide handen aannam. Vrijdagochtend om zeven uur waren dan ook een groot aantal scheepsbouwkundige studenten aan het station in Delft bijeen, om in IJmuiden aan boord te gaan met de directie der werf en van de Pakketvaartmaatschappij. Met regen en wind verlieten wij de sluis en stoomden recht zeewaarts, om vervolgens linksom naar het vuurschip Maas koers te zetten. Weldra lag het bedrijvige IJmuiden met loodsseinen en vuurtorens achter ons, en was rondom slechts zee te zien. Nadat een rijkelijk ontbijt door ons verorberd was, hadden wij ruimschoots gelegenheid het schip te bezien. Alles werkte voortreffelijk, slechts de handstuurinrichting leverde enige, gemakkelijk te verhelpen moeilijkheden.

Het vereiste aantal van 75 slagen werd gehaald. Aan boord ligt een motorsloep, teneinde op plaatsen zonder haven goederen te kunnen lossen.

Om één uur boden de heren Goekoop, directeuren van de werf, ons een warme lunch aan, die ons van de voortreffelijke keuken getuigenis aflegde.

's Middags om half vier ongeveer keerde de van Linschoten in IJmuiden weer, nadat ze kort voor de haven met vlagvertoon, gejuich en felicitaties door de Pakketvaartmaatschappij was overgenomen.

Een aardige tocht volgde nog door het Noordzeekanaal naar Amsterdam, langs de onafzienbare Noordhollandse vlakten. Het is vreemd met zo'n groot zeegevaarte door de vreedzame zwarte bouwlanden te varen, met de honderden molens en typiese Noordhollandse boerderijen. Het is weer zo'n geheel ander landschap dan hier in Zuid-Holland. Niet de groene weiden, maar overal de zwarte bouwgronden, waar langzaam de zon achter wegzakte. En hoog van de

in hun blad, waardoor het geheel vermoord wordt als Leidsch plaatselijk orgaan. De Hoofd-Redactie heeft dat doorgedreven zonder haar intekenaars te raadplegen wat me ook bedenkelijk lijkt.

Er is zoo'n groot verschil tusschen het studentenleven van Noord en Zuid. Eén blad, goed, maar dan een orgaan van de Groot-Nederlandsche beweging, geen samenvoegsel van een aantal plaatselijke weekblaadjes; met de kleinigheden uit iedere plaats, of ieder land, heeft de ander niets te maken. Het orgaan moet alleen bevatten wat voor allen van belang is en verder natuurlijk schoone letteren.

Toen ook Joeke vóór de Minerva had gesproken was het pleit beslist. Zonder stemming wilde hij daarop het voorstel laten aannemen, waartegen ik me heb verzet. Dan stemmen, maar hoe? Daar hadden de inrichters gansch niet aan gedacht, doch omdat Groningen de verstandige opmerking maakte, dat niemand der afgevaardigden volmacht had, werd er hoofdelijk door de aanwezigen gestemd. Alleen Utrecht en Delft met de Ren uit Gent stemden tegen; dus de beide plaatsen waar men een eigen blad heeft en de Minerva beoordeelt naar haar opschrift „Algemeen Nederlandsch”, verklaarden zich er tegen. Aan de stem van het grootste deel der Belgische congres-leden hecht ik volstrekt geen waarde, omdat ze geen oordeel over de kwestie konden hebben wat wel daaruit blijkt dat alleen Noorderlingen aan deze bespreking deelnamen. Ondertusschen mijn gelukwensen aan de Hoofd-Redactie, vooral omdat Gent na de stemming te kennen gaf dat ze veel in „Minerva” veranderd wenschten. Ze wilden o.a. geregelde bespreking van wetenschappelijke ontdekkingen en verrichtingen.

brug, van het Indiese zeeschip, zagen wij de zon gloeien over de wijde Hollandse vlakten, met ver op de achtergrond 't profiel van Amsterdam.

Nog was de gastvrijheid der heren Goekoop niet uitgeput. Ook een heerlijk diner werd ons opgediend, dat lang voortgezeten werd, tot het schip reeds uren lag gemeerd aan de kade van het IJ. Prof. Vosnack en de heer Goekoop wisselden hartelijke toespraken. Om 9 uur eindelijk namen wij afscheid van onze gulle gastheren en stoomden met een sleepbootje naar het station. Onnoodig te zeggen hoeveel die dag door ons genoten werd en welk een duidelijk beeld wij van bouw en werking van dit stoomschip konden krijgen. De directie daarvoor nogmaals onze hartelijke dank!

Haagsche wind.

Wanneer de jonge kwast besluit
'k Ga straks eens met een meisje uit
naar bioscoop of Scala,
Dan wordt toilet gemaakt vol vuur
éér hij op 't afgesproken uur
vóór haar verschijnt in gala.
Een fantasievest, — das en — broek
vol magnifieke kleuren,
Om d' hagelwitte boord een doek,
Besproeid met duizend geuren.

Een dasspeld van moderne vorm
Een slang voorstellend of een worm,
En net-geruite sokken,
De schoenen met verlakte punt,
Een scheiding waar j' op kijken kunt
en 't puik der wandelstokken.
Zie hoe de jonge man daar gaat
naar d' allerlaatste mode,
Een zacht bedwelmende geur nalaat
als d' ambroziën der Goden.

Wanneer hij in Den Haag flaneert,
Zoo uitgedost vol statie,
Terwijl hij met een fiere zwaai
Zijn hoed afneemt vol gratie... —
Dan mompelt soms, als hij passeert
en neuriet een gavotte,
een arme vrouw zoo binnensmonds:
„Dat laik is ook an 't rotte.

VIKING.

Eindelijk de klap op de vuurpijl. De stichting van het Groot-Nederlandsch Studenten Verbond. Struijs van de Vrije (liberale) Universiteit uit Brussel, een man met een Rubens-kop en dito baret, diende het voorstel in. Veertien jaar geleden kwam Brussel met iets dergelijks op een Vlaamsche Studentendag. Toen was de tijd nog niet rijp voor het gezamenlijk optrekken van alle Vlamingen onder één vlag, dat kwam nu eerst, want zonder dat er één woord tegen het beginsel werd gezegd, ging het voorstel er door. Alleen over de samenstelling van het verbond werden veel woorden vuil gemaakt omdat een aantal congres-leden daarover redevoeringen hadden opgesteld die ze moesten afdraaien. Men besloot ten leste het nieuwe lichaam den vorm te geven van een bondgenootschap der Noord-Nederlandsche Studenten-Afdeelingen van het A. N. V., der Vlaamsche kringen in België en verder alle vereenigingen, van Nederlanders aan buitenlandsche Hoogescholen. Alle plaatselijke groepen staan dus geheel gereed, om als Groot-Nederlandsche organen van nu af aan den strijd gemeenschappelijk voort te zetten, dien zij tot dien dag afzonderlijk voerden. Men hoeft dus alleen nog een midden-bestuur te kiezen en alles is klaar. De Nederlandsche Studenten-Corpsen zijn dus geheel uitgeschakeld, omdat zij als gezelligheidsvereenigingen niet er aan denken Groot-Nederlandsche idealen te koesteren. In iedere plaats doet dat de afdeeling van het A. N. V. waarvan bovendien alle ingeschrevenen lid kunnen worden; daardoor berust het geheel op hechte grondslagen. Wel zullen onze Zuiderbroeders voortaan de schittering der senaats-insignia moeten missen, die voor hun betekenis had als bewijs van belangstelling in hun strijd, maar waarvan de innerlijke waarde gering was.

Opmerkingen over de week.

Weekverslagen waren sinds lang ver te zoeken.

Socialistische, studie en plaatsruimtespoken maakten daarvoor het redactie-bureau onveilig. Na een heftig gevecht met theepotten en bitterkruiken zijn deze evenwel met behulp van een dosis onhebbelijkheid voorloopig in de prullenmand opgesloten. Zij rusten in de vrede.

Wij zijn eenvoudig te lui om alles te memoreeren wat sinds onze laatste berichten is geschied. Alleen dit: de redactie doet heftig aan Corps- en kroegpolitiek, wie iets bereiken wil beproeve de kracht van ons bureau, uitstekende referentieën staan ons ten dienste, men lette slechts op de vertegenwoordiging van het Corps door de Redactie in Antwerpen, de nieuwe tafel boven en de hoogst zonderlinge samenstelling van het nieuwe kroegbestuur.

Onze inlichtingsdienst is ook weer gereorganiseerd. Als krachtproef volge hier de samenstelling der Almanak-redactie, nog door onzen hoogst democratischen Senaat af te kondigen:

President. • Een afgekeurde Minerva-redacteur.
 Secretaris. Een waardig Aromalid.
 Vice-President. De keizer van zeker illuster vretend en drinkend volkje.
 Commissaris A. Een hondenliefhebber.
 Commissaris B. Vacant, candidaten gelieven zich zelven op te geven Vlamingstraat 34.

Op de kroeg is het tegenwoordig gevaarlijk, het royeeren wil maar niet van de lucht af, al evenmin als het gokken. Verband? Er wordt met principes geschermd.

Vrijdagavond: wijnverloting, krantenverbranding, nieuwe bestuur in actie, bootverloting, lustrum Gothiek, U begrijpt wat een bende. Nieuwste mos: elk eerste jaar neemt 10 loten, in verband hiermede werd onze cacaoman het verschil tusschen niet willen en niet kunnen uitgelegd. Moraal: eerstejaars zijn toch goedig, schelden dat je doet en per slot gelooven ze je toch, oudere jaars zijn toch slecht, brr wat een dieven. „Men” zegt dat er menschen waren die van het zwemmen in grachtwater dronken werden. De redactie kneep zijn oogen dicht voor zoo'n intens vieze vertooning. „Men” was te lamblig om op te treden. Laga's Richard werd ten slotte in twee strijdrossen verdeeld, die het tournoi nog eens dunnetjes overdeden.

Maandagavond: Debating, menschen, die door eenvoudig een ander maatstelsel te kiezen in 180 seconden langs een rechte lijn weer thuis waren en andere heeren die in een ellips leven en nooit aan de rand kunnen komen. Zouden gokkers niet met een ander muntstelsel altijd en allemaal kunnen winnen?

Het congres ging daarop uiteen, na bij toejuiching een voorloopig bestuur te hebben gekozen, met Joekes aan 't hoofd en verder uit iedere plaats één. Dit comiteit gaf den nekslag aan de Hollandsche interacademiale A. N. V.-beweging met haar congres in Maastricht. Het volgend Groot-Nederlandsche zal nu gehouden worden in Leiden na de vacante-leergang in September. Doordat het S.-W. was vertegenwoordigd op het congres kon 't gebeuren dat Delft een maand geleden nog onbekend bij de voorlieden dier interacademiale, plots een stad bleek te zijn, waar een algemeen Nederlandsch studentencongres kon worden gehouden. Ik heb voor die eer de T. H. aangedaan, beleefd bedankt, omdat hier nog geen afdeling van het A. N. V. was, klaar om het congres te ontvangen; daarop Leiden werd uitverkoren.

Dat is het eind van het congres geweest of eigenlijk ook al weer niet. Want de Nederlandsche afgevaardigden vereenigden het Antwerpsche bestuur en den voorman van elke Vlaamsche kring aan een noenmaal in Weber. Men had de disch zoo rijk voorzien voor deze tegen beleefdheid, dat het vier uur in den middag was eer we opstonden, waardoor twee beheerders van musea te vergeefs op ons hebben gewacht. Je kunt ook niet alles tegelijk doen!

Toen gingen ook zij, die zich met linten omhangen uit elkaar na menige ferme handdruk.

Studiebelangen.

(Voor Studiebelangen zich, liefst schriftelijk, te wenden tot den Heer A. van den Honert, Van Leeuwenhoeksingel 18.)

WERKTUIGBOUWKUNDE C₄.

De C. C. vestigt de aandacht op de volgende wijziging, welke de betrokken hoogleraren voornemens zijn geleidelijk in te voeren, in de studie der Werktuigbouwkunde voor aanstaande C. I.

Zooals men weet strekken tot nu toe de, op de daarvoor op den rooster uitgetrokken uren, gemaakte teekeningen bij het candidaats-examen tot aanbeveling, zonder echter een absoluut noodzakelijk deel daarvan te vormen.

Bij de hoogleraren der sub-afdeeling Werktuigbouwkunde heeft zich nu echter de meening gevestigd dat in de toekomst gewenscht zal zijn, eenige meerdere onderlegging van den aanstaanden C. I. in die richting; zoodat betrokkenen wellicht op bezwaren zouden stuiten, indien zij zich in dien geest niet voldoende bekwaamden.

De C. C. zal later op dit onderwerp terugkomen en kan nog mededeelen, dat bij de eerstvolgende candidaats-examens de uit deze kwestie voortspruitende bezwaren niet overwegend zullen zijn.

C. C.

—o—

ENQUÊTE C. C.

De circulaires zijn thans in aller bezit.

Uit de inleiding zal ons doel u duidelijk zijn geworden en ik kan mij bepalen u te herinneren aan ons verzoek en u op te wekken: stel dit nu eens niet uit, denk over de zaken na, bespreek ze in uwen kring en laat tenslotte mijn brievenbus en niet uw prullenmand de plaats zijn welke ge de vragenlijst toedenkt.

Wie onverhoopt mocht zijn overgeslagen, kan een circulaire ontvangen: Hugo de Grootstraat 31.

M.

Samenlevingsleer.

5e Voordracht.

II. Het maatschappelijk noodwendige arbeidsproces.

Het is bekend, dat Marx als het algemeene van of in de waar der maatschappelijk noodwendige arbeid, en al het bijzondere hare natuurlijke eigenschappen opvatte voorzoover die ingrepen in het behoeftelven.

Bij deze „maatschappelijk noodwendige arbeid” moet men wél onderscheid maken tusschen de natuurlijke of oorspronkelijke aanvang, die onderzocht is in de vorige, voor-

We tranden nog naar de Schelde, wandelden terug en gingen nog even een kijkje nemen in „Tijp-Tib” waar 's avonds een „Monsterton” zou gegeven worden. Bier speelt een groote rol in het Vlaamsch studentenleven, wat voor ons het denkbeeld kroegjool is heet bij hun „ton”. Er worden „pompiers” aangesteld, die voor de uitdeeling van het bier zorgen en het feest gaat zijn gang tot het vat leeg is.

In de gelagkamer hadden we het genoeg de grootste klep nog even te spreken en hij hielp ons aan een dronk gerste uit de ton die te wachten stond om leeg gedronken te worden als besluit der feesten. Toen naar de Middenstasie.

Ik ben nooit voorstander van congressen geweest maar heb nu toch het nut ingezien; de menschen met elkaar in aanraking brengen. Dat is gebeurd in Antwerpen en duidelijk is daar het groot verschil tusschen het leven der studenten in Noord en Zuid gebleken, maar ook dat hun toch een sterke band bindt: het Groot-Nederlandsch ideaal. Voorloopig zullen de Hollanders voornamelijk de Vlaamsche makkers, moeten steunen en behoeden voor onderling krakeel; als de Vlaamsche Hoogeschool is veroverd, gaan we weer verder tot eindelijk de leuze overal zal zegevieren:

„In Groot-Nederland Nederlandsch!”

R. v. I.

dracht en de „maatschappelijke vorm” die het in en door en als de waren voortbrenging krijgt. Bij de „maatschappelijk noodwendige arbeid” in zijn oorspronkelijke (naturwüchsige) aanleg werkt het „Arbeidslichaam” (Arbeitskörper bij Marx c. c. 440375, het laatste der 9 Natuurstaatlichamen als geheel als „organisme zonder organen” (Secr. Doctrine) als het subject van deze arbeid, zooals dit gemeenschappelijk proces het functioneel bestaan is van het Arbeidslichaam waaruit het zich voortdurend ontwikkelt.

De marxistische Rechtswetenschap leert nu inzien hoe dit functioneële bestaan, dit „leven” van het natuurlijke Arbeidslichaam zich organiseert, bepaalde structuren, organen, in zichzelf schept als haar bestaansmogelijkheden, en zij leert het mechanisme van deze zelf-organisatie der maatschappelijk noodwendige arbeid zoeken in de verborgen dialectiek, de „immanente tegenstelling” van Marx, van deze arbeid zelf, die zich ontsluit tot het negenvoudig geheel der historische machten van de Rechtsstaat. (In het marxisme valt de rechtswetenschap samen met de economie).

Door het dialectische mechanisme van deze historische machten wordt het natuurlijke arbeidslichaam gerevolutioneerd tot een maatschappelijk arbeidslichaam, de Rechtsstaat in engeren zin, de doelbewuste arbeidsgemeenschap, die het program van het wereldsocialisme de „socialisering der voortbrengingsmiddelen” noemt.

De realisering van dit „princiële program” der „Partij” gebeurt dus niet door de „practische” of zelfs geestdriftige arbeid van enkele menschen, maar door occulte machten, die buiten en boven alle menselijke bewustheid werken „vanzelf”.

Hoe moeten wij nu deze oorsprong van de geheele ontzettende atmosfeer van economische en juridische verschijnselen denken? Als de dialectiek van abstract algemeen menselijke of z. g. nuttige „arbeid” en zijn concrete bijzondere vorm, dus als de inwendige dialectiek van de „maatschappelijk noodwendige arbeid”, die tegelijk en in één proces, het algeméene schept, dat in alle waren is en waardoor een waar onderscheiden wordt van een gebruiks-goed zonder meer, de quantitatief meetbare intensiteit der maatschappelijke waardigheid en het bijzondere, waardoor de waren kwalitatief onderscheiden zijn en onvergelykbaar.

Dat deze economische argeloosheid de verschrikkelijkste consequenties heeft en de geheele kosmos beroert, zal in het vervolg blijken. Het is de groote verdienste van Marx geweest te hebben gewezen op het raadselachtige van de „eenvoudige ruilverhouding”, die hetzelfde mysterie is dat beide arbeidsvormen bindt tot één proces en dat eigenlijk al sluimert in het bestaan van het natuurlijke arbeidslichaam.

„Maatschappelijk noodwendige arbeid” is arbeid die niet ontspringt uit persoonlijke doelstellingen, maar uit gemeenschappelijke, is dus arbeid met maatschappelijke digniteit — de eenige persoonlijke bemoeiing, die valt binnen de belangstelling der economie. Hoe dit geheel van maatschappelijke doelstellingen, dit „naturwüchsige Arbeitskörper” is ontstaan uit de innerlijke eenheid van het natuurlijke behoefte lichaam (und ein inneres Band die verschiedenen Bedürfnissmassen zu einem naturwüchsigen System verkettet. Kap. I 368) is in de voorafgaande voordracht uiteengezet.

(Wordt vervolgd).

CORRESPONDENTIE.

Aan A. J. K. — Gij verkeert in de dwaling dat half Delft U en de zaak die gij voorstaat vijandig is. Eer Gij uzelve verdedigen gaat tegen aanvallen in particuliere gesprekken gedaan, moest Gij leeren U daarboven te stellen en ruimer om U heen te zien. In elk geval is het weekblad niet de plaats voor een dergelijke verdediging.

Aan J. W. G. — Plaatsgebrek dwingt ons weer uw stuk te laten liggen. Bovendien is de Redactie voornemens nog eens in nadere bespreking te treden over de opname van uw periodieke inzendingen.

BERICHTEN EN MEDEDEELINGEN.

DELFTSCHE STUDENTEN SCHAACKLUB.

Donderdag 24 Februari vond op de Eetzaal der S. P. de aangekondigde competitie match plaats tegen Amsterdam. Het aantal borden was zeer gering, daar 2 Amsterdamsche spelers op het laatste oogenblik verhinderd waren. De uitslag was 6—2 in het voordeel der Delvenaren, welke cijfers naar alle waarschijnlijk 8—2 zullen worden, om bovengenoemde reden.

Zwart.	Wit.	
Schouten—Korteweg		1—0
Kubatz—Kettner		0—1
Nellensteijn—Elzas		1—0
Zwager—Van den Bergh		1—0
Westrienen—Van Manen		1—0
Van Aalst—Van Schelfgaarde		0—1
Godefroy—Nijkerk		1—0
N. N.—De Bruyn		1—0
		6—2

De 2 laatste borden brachten het eerst de overwinning. Ook Schouten was spoedig een stuk voor, evenals Van Aalst, die er echter geen partij van wist te trekken, zooals uit het resultaat blijkt. Kubatz speelde niet, zooals we van hem gewoon zijn en verloor. De partij Nellensteijn—Elzas was bijna noodlottig, door een foutief offer van zwart, hetgeen echter door wit niet werd opgemerkt.

De volgende competitiewedstrijd vindt binnen korten tijd plaats tegen Leiden.

SOCIAAL-DEMOCRATISCHE STUDENTENCLUB.

2e Openbare Vergadering op Woensdag 9 Maart, 8 uur.
Zaal: Loge Choorstraat 23.

Spreker: Dr. J. van Leeuwen.

Onderwerp: Klassenstrijd.

(Toegangskarten voor niet-leden verkrijgbaar bij het bestuur en op den avond der lezing aan de zaal)

Bij deze aankondiging acht het bestuur het nuttig, op een omstandigheid nogmaals de aandacht te vestigen.

Op de vorige vergadering nl. hoezeer ook een succes wat de opkomst betreft, viel het debat zeer tegen. Waar ons nu nog steeds van zooveel kanten gebrek aan ruimte van opvatting verweten wordt, waar zelfs de S.W.-verslaggever, — tegen alle journalistieke gewoonte in — critiek op dit punt niet meende achter wege te mogen laten, wijzen wij er uitdrukkelijk op, dat gebrek aan tegenstand niet aan ons is toe te schrijven maar uitsluitend aan de laksheid van het publiek zelf.

Waar de onderwerpen lang vooruit bekend worden gemaakt, is er voldoende tijd om debat voor te bereiden. En zelfs voor dengene die hierin door omstandigheden verhinderd is, blijft de mogelijkheid om — zij het in minder volmaakte vorm — zijn meening uit te spreken. Dat de inleider in vele gevallen sterker staat is hiertegen geen bezwaar, daar debat immers geen vechten om gelijkhebbij, maar een vergelijken van opvattingen hoort te zijn.

We hopen daarom, voor een belangrijk en veel besproken onderwerp als „Klassenstrijd”, niet alleen een even groote of liefst grootere opkomst als op onze le vergadering, maar tevens een stevige argumentatie van bezwaren van vele tegenstanders.

Bestuur S. D. S. C.

Naar aanleiding van de zijdelingsche steek, aan den S.W.-verslaggever gedaan in bovenstaande oproeping, het volgende:

De Redactie behoudt zich steeds het recht voor haar verslagen van lezingen, voordrachten, excursies enz. van critiek te doen vergezeld gaan. Nimmer ligt het in haar bedoeling het weekblad te vullen met uittreksels van stenografische verslagen en zij acht zich steeds gerechtigd naast woorden van lof, waarop geen aanmerking, zoo noodig ook woorden van critiek, waarop nu door de S. D. S. C. wel aanmerking gemaakt wordt, te plaatsen.

REDACTIE.

A G E N D A.

DEN HAAG.

Vrijdag 4 Maart. Gebouw voor K. en W. Ned. Tooneel: „Oud-Heidelberg”; 8 uur.

Ned. Tooneel: „Een boete; Te vroeg”; 8 uur.

Zaterdag 5 Maart. Fransche Opera: „Le Chemineau”; 8 u.

Gebouw v. K. en W.: Volksconcert van het Residentie-orkest, onder leiding van mr. J. A. H. baron van Zuylen van Nijvelt; 8 uur.

Zondag 6 Maart. Geb. v. K. en W. Nieuwe Ned. Tooneel-vereeniging: „Dokter Jopie”; 8 uur.

ROTTERDAM.

Vrijdag 4 Maart. Groote Schouwburg. Rott. Tooneelgez.: „De liefde waakt”; 7½ uur.

Tivoli-Schouwburg. Gezelschap Van Lier: „O, die Luitnants”; 8 uur.

Zondag 6 Maart. Groote Schouwburg, Rotterd. Tooneelgezelschap: „De rechte lijn”; 8 uur.

A D V E R T E N T I E N.

Aan heeren leden van het Delftsch Studenten-corps, die ons op 25 Februari zooveel hartelijke belangstelling hebben betoond, brengen wij langs dezen weg onzen welgemeenden dank.

JAN SCHIPPER EN ECHTGENOOTE.

TE KOOP AANGEBODEN een vrij volledige verzameling

MINERALEN

en eenige Mijnbouwkundige Boeken en Publicaties.

Te bezichtigen bij L. LÖB, Noordeinde 109, DEN HAAG.

EET- en KOFFIETAFEL.

KAMER DISPONIBEL voor een groote KOFFIETAFEL en een EETTAFEL.

Adres OUDE DELFT 15.

DELFTSCHE

Limonade-Siropen

Sinaasappel- of Oranje-Limonade

75 cts. per flesch; 6 flesschen franco zending.

NIEUWE LANGENDIJK 50.

Aanbevelend, **W. DE HOOGH.**

E. DE GROOT,

hoek VOLDERSGRACHT 33, geeft de HOOGSTE prijzen voor gedragen kleederen. Sedert 1870 bekend onder den naam van VOGELEI.

Schrijfwerk gevraagd.

Brieven onder No. 1631, Bureau van dit Blad.

KAMERS TE HUUR.

Adres OUDE DELFT 70. Uitzicht op Binnenwatersloot.

HEDEN VERSCHENEN:

ALPH. BERGET.

De weg door het luchtruim.

Met toestemming van den schrijver voor Nederland bewerkt door

W. H. COOL,

met tal van illustraties en teekeningen.

Gebonden f 5,50.

Neerland's doodstrijd in 1918

door

TWEE PIOTTEN.

Prijs f 1,75.

HET LINTJE.

DE FEITEN DER KUIJPER-ZAAK

door

ED. POLAK.

Prijs f 0,25.

Dr. G. BUSCHAU.

Illustrierte Völkerkunde.

PRIJS f 1,75.

Voorhanden in de Technische Boekhandel en Drukkerij, J. WALTMAN Jr.

DIËS NATALIS.

Voor de optochten op 22 Maart a.s. beveelt ondergeteekende zich ten zeerste aan voor levering van toepasselijke en koddige Costuums.

J. KALF. (firma Wed. E. N. Davidson.)

24 AMST. VEERKADE, 'S-GRAVENHAGE.